

Oppmannsrapport

Grunnskoleeksamen i norsk skriftlig 2019

Trøndelag

Årets grunnskoleeksamen i norsk skriftlig ble avholdt 21. og 22. mai 2019.

Fagdag for sensorer var 3. juni, og fellessensur ble gjennomført 17. juni 2019.

Elevbesvarelser fra Trøndelag i NOR0214, NOR0215 og NOR1415 var til vurdering.

TRONDHEIM 20.06.2019

Frode Eidsvåg

Trude Motrøen Øhlén

- oppmenn i Trøndelag -

Innhold

Innledning.....	3
Fagdag 3. juni.....	3
Fellessensur 17. juni.....	5
Kommentarer 1415.....	6
Forslag til tema 2020.....	6
Eksamensadministrasjonen.....	7
Om årets eksamen.....	7
Veiledningsmateriellet.....	7
Forberedelsesmateriellet/årets tema.....	7
Oppgavesettene.....	8
NOR0214.....	8
NOR0215.....	8
Foreløpig fordeling av karakterer i Trøndelag (før evt. klagebehandling).....	9
Avslutning.....	9

Innledning

Grunnskoleeksamen i norsk skriftlig for årets 10.-klassinger ble avholdt 21. og 22. mai 2019.

Forhåndssensur/oppmannsmøte ble gjennomført på Gardermoen 28. og 29. mai.

Fagdag for sensorer i Trøndelag ble gjennomført i Trondheim den 3. juni.

Fellessensuren ble holdt 17. juni i Trondheim, Scandic Nidelven Hotell.

Oppmannsgruppa har bestått av følgende medlemmer:

Oppmann: Frode Eidsvåg (Trondheim)

Varaoppmann: Trude Motrøen Øhlén (Selbu)

Oppmannsgruppa: Kristin Nesterud (Namsos)

Oppmannsgruppa: Alexander Øverås Karlsen (Trondheim)

I tillegg støttefunksjoner fra Fylkesmannen i Trøndelag.

Rapporten bygger på innspill, kommentarer og drøftinger på *fagdagen* for sensorer og *fellessensuren*, lokalt tilbakemeldingsskjema for sensorene på fellessensuren samt oppsummerende drøftinger i oppmannsgruppa.

Fagdag 3. juni

Fylkesmannen i Trøndelag har eksamensansvar og arrangerer kursdagen for sensorer (fagdag). Oppmennene lager program for dagen, velger ut tekster som skal drøftes og leder fagdagen.

Etter noen innledende ord fra Fylkesmannen, valgte vi å starte dagen med en samtale med tre tiendeklasseelever fra Ugla ungdomsskole i Trondheim. Elevene formidlet sine erfaringer og tanker om årets eksamenstema, forberedelsesmateriellet, forberedelsesdagen og eksamensoppgavene. De ble intervjuet om sine opplevelser av eksamen i norsk 2019, og kom med mange relevante og interessante innspill som forsamlingen satte pris på. Vi synes det ga

et veldig godt anslag for dagen å starte med elevperspektivet, og tenker det er svært relevant å få frem elevenes stemme på en slik dag.

Elevstemmen er viktig ved eksamen.

Årets eksamen ble så gjennomgått og formidlet i tråd med drøftinger og beslutninger fra forhåndssensurmøtet for oppmennene på Gardermoen 28. og 29. mai. Det ble formidlet regler for eksamen, sensorenes ansvar og momenter fra eksamensveiledningen. Forventningene om profesjonalitet og lojalitet til tolkningsfellesskapet ble understreket. Forhåndssensuren ble gjennomgått. Ettersom det i år kun var én oppgave som ble presisert, oppgave A1 på sidemålsdagen, så ble denne diskutert. I samtaler med flere sensorer kom det frem at oppgavebestillingene opplevdes som tydelige i år.

Deretter var det praktisk vurdering i sensorgruppene av utvalgte besvarelser, og karaktersetting ble diskutert og gjennomført i tråd med de standarder som ble fastsatt på oppmannsmøtet. Vi opplevde det som vellykket å gi de ulike sensorgruppene ansvar for å innlede om de ulike hovedområdene i vurderingsmatrisen.

I tilbakemeldingene fra sensorene kommer det entydig frem at denne dagen oppleves som veldig nyttig, og dette understrekes av både nye og erfarne sensorer. Flere peker på at det er svært verdifullt å møtes og diskutere tekster og at det gjør dem tryggere på egen sensurering. Noen peker på at fagdagen gjerne kunne kommet tidligere i sensureringsperioden.

Vi hadde flere interessante diskusjoner som viser høy vurderingskompetanse og stort faglig engasjement blant sensorene i Trøndelag. Sensorene var stort sett samkjørte i vurderingene, og i de tilfellene der forsamlingen var mer delt mellom to karakterer, så la diskusjonen seg raskt da begrunnelsen fra oppmannsgruppa ble lest opp, noe som vitner om en vilje til å justere egen vurderingspraksis. Dette viser også at det er svært viktig at vi greier å gi gode faglige begrunnelser for de vurderinger vi kommer frem til på forhåndssensuren, slik at disse kan formidles i et presist språk som er godt forankret i vurderingsmatrisen. Det er viktig at en slik dag skaper en felles forståelse og bidrar til å fremme et tolkningsfellesskap som gir elevene en konsistent vurdering.

En 3-er skal være en 3-er uavhengig av hvilke sensorpar som vurderer.

Fellessensur 17. juni

Det var i alt 48 sensorer i år, inkludert 4 i oppmannsgruppen. Ca. en tredel var «nye». Fylkesmannen har som mål at det hvert år velges ut en del nye sensorer i blanding med erfarne. Dette sees på som et godt virkemiddel for å spre kompetanse og kunnskap om vurdering ut til skolene i Trøndelag.

Besvarelsene leveres nå i PAS, og gjennomføring av eksamen i digital form ser ut til å ha fått fullt gjennomslag.

32 besvarelser ble levert inn til oppmannsgruppen for avgjørelse. De innleverte tekstene var spredt mellom alle karaktergrensene. En overvekt av de som ble levert inn dreide seg om

3–4-vurdering. Vårt inntrykk er at sensorene opplever det som avklarende å få avgjort grensetilfeller av oppmannsgruppen.

Til sensur var det i år 2890 besvarelser. Sensorene var organisert i grupper på 4 for det meste. Besvarelsene fordelte seg slik:

NOR0214: 1372

NOR0215: 1360

NOR1415: 158

Avviket i antall elever som var oppe i hovedmål og sidemål skyldes feiloppmeldinger i fritakskoden. Dette er tallene slik de forekommer i PAS. Vi erfarer at det fortsatt er skoler som ikke melder opp fritakselever på korrekt måte, noe som unødige medfører korreksjoner underveis i sensureringsperioden.

Kommentarer 1415

Eksamen viser at mange 1415-elever strever med å mestre oppgavebestillingene. Flere sensorer melder tilbake at mange av 1415-besvarelsene viser elever som ikke har forutsetninger for å mestre oppgavene, og særlig A-delene har vist seg krevende for denne elevgruppen. Mange peker på urimeligheten i at en del elever med så svake språkferdigheter prøves i en ordinær eksamen. Dette er en vedvarende utfordring, og det føles relevant å reise spørsmål om en del av disse elevene ikke burde vært meldt opp til ordinær eksamen av skolene.

Forslag til tema 2020

Sensorene ble oppfordret til å komme med forslag til temaer til kommende eksamen.

Følgende tema er foreslått av sensorene i Trøndelag:

Valg – Klima og miljø – Bærekraftig utvikling – «Fake news» – Tid – Identitet – Undring – Kjærlighet/Fri kjærlighet – Anger – Frykt – Livsmestring – Kjønnroller/Metoo – Norge i verden – Engasjement – Generasjoner – Kommunikasjon – Demokrati under press – Ytringsfrihet – Motsetninger – Mangfold – Spill – Globalisering.

Eksamensadministrasjonen

PAS fungerer veldig godt, og sensorene uttrykker stor tilfredshet med brukervennligheten til eksamensadministrasjonen. Det har vært noen problemer knyttet til plagiatkontrollen, der enkelte besvarelser ikke har vært mulig å sende inn, og det har kommet feilmeldinger. Det viser seg at noen skoler skanner besvarelsene, for så å legge dem inn i PAS, og da vil ikke plagiatkontrollen fungere.

Om årets eksamen

Veiledningsmateriellet

Eksamensveiledningen oppfattes som oversiktlig og informativ. Vurderingsmatrisen oppleves jevnt over som klargjørende og enkel å bruke. Noen savner en tydeligere gradering mellom karakterene 3–4 og 5–6. Enkelte ønsker at det kommer mer presist fram hvordan de formelle ferdighetene på sidemålet skal vektas.

Forberedelsesmateriellet / årets tema

Tilbakemeldingen fra sensorene er positive når det gjelder årets tema «Naboer». Flere peker på at dette er et tema alle kan forholde seg til og har noe å skrive om. Utvalget av tekster i forberedelsesmateriellet blir kommentert som relevant for temaet, godt fordelt mellom målformene, med fin variasjon i teksttyper. Noen fremhever at det er fint at samtidslitteraturen er så godt representert. Når det gjelder tekstmengden, er det litt mer delt. De fleste synes forberedelsesmateriellet er av et passende omfang, mens noen mener det er litt for omfattende.

Koblingen mellom forberedelsesmateriellet og eksamensoppgavene oppleves som god, men noen savnet at *Black & Decker* og fylkessammenslåing ble knyttet mer til oppgavene. Mange påpeker at det var uheldig med to ulike utdrag fra *Tante Ulrikkes vei*, noe som førte til at flere elever valgte feil utdrag når de skulle svare på A-oppgavene på sidemålsdagen.

Oppgavesettene

NOR0214

A-oppgavene kommenteres som gode. A2 oppleves som en overkommelig oppgave, selv om hva som defineres som «kort» kan være vanskelig å vurdere. Flere peker på at oppgavene i A-delen burde kommet i motsatt rekkefølge for å gi elevene en god start på eksamen, ettersom A1 oppleves som en mer krevende oppgave enn A2.

B-oppgavene kommenteres som varierte, og det var ganske god spredning i elevenes valg. B1 var mest valgt, mens B4 og B5 var de som færrest har skrevet.

I oppgave B2 kommenteres det at mange sliter med bestillingen om å få to personer til å se tilbake på et barndomsvennskap. Noen stiller spørsmål ved oppgave B3 og fremhever at det kan være vanskelig å vurdere hva en nabohistorie er, og at mange besvarelser ikke fremstiller naboen positivt. Flere peker på at det i B5 har vist seg vanskelig for elevene å bruke norskfaglige begrep, og en del besvarelser får et mer samfunnsfaglig preg. Noen savner mer åpning for skjønnlitterær skriving og mener at sakpregede oppgaver har blitt vel dominante ved eksamen i norsk.

NOR0215

A-oppgavene: Her er sensorenes opplevelser mer blandet enn på hovedmålsdagen. En del er positive til oppgavene og mener disse gir elevene god mulighet til å vise kompetanse. Flere peker likevel på at A1 viste seg for komplisert for mange elever, og at det var unødvendig kompliserende med et utdrag fra samme roman i både forberedelsesmateriellet og i oppgaven. Dette førte til at mange elever benyttet feil utdrag når de svarte på oppgaven. Noen mener at denne oppgaven hadde passet bedre på hovedmålsdagen, ettersom det viste seg vanskelig å sammenligne talemål med bokmål når du skriver på nynorsk, som de fleste gjør på sidemålsksamen. A2 fremheves som en oppgave alle kan svare på, forutsatt at de har funnet frem til riktig utdrag fra *Tante Ulrikkes vei*.

B-oppgavene kommenteres som gode og varierte av mange. Flere peker på at det er god spredning i hvilken oppgave elevene velger, og det kommer klart frem at det er større

spredning i elevenes valg enn det var på hovedmålsdagen. B4 var mest valgt, mens B2 var den færrest har skrevet.

Flere peker på at sitatet i B3 viste seg komplisert å tolke, og de stiller spørsmål ved koblingen mellom tekst og bilde i oppgaven. Noen synes B4 blir litt selvvinnlysende og kjedelig. Det blir også her påpekt at man savner mer åpning for å skrive skjønnlitterært, og at det blir litt få kreative tekster og for stor overvekt av sakprosa. Mange opplever oppgavene på sidemålsdagen som mer krevende enn på hovedmålsdagen.

Foreløpig fordeling av karakterer i Trøndelag (før ev. klagebehandling)

NOR 0214:	3,48	(nasjonalt snitt: 3,52)	antall kandidater: 1372
NOR 0215:	3,06	(nasjonalt snitt: 3,15)	antall kandidater: 1360
NOR 1415:	2,03	(nasjonalt snitt: 2,25)	antall kandidater: 158

Avslutning

Årets eksamen, fagdag og fellessensur er gjennomført på en god måte. Årets tema og oppgaver har ivaretatt fagets egenart og gitt elevene mulighet til å vise kompetanse.

Oppgavebestillingene har jevnt over fremstått som klare og tydelige, og uten behov for særlig ytterligere presisering, med unntak av oppgave A1 på sidemålsdagen, der mange elever har slitt med å velge riktig tekstutdrag og tolke bestillingene i oppgaven.

Elevene mestrer ellers jevnt over å følge oppgavebestillingene, men det er fremdeles utfordrende for en del å mestre oppgaver med sammensatte og komplekse bestillinger.

Kildehenvisninger og bruk av kilder virker å være på godt nivå.

Vi vurderer gjennomføringen av årets norskeksamen som vellykket i alle ledd.

Trondheim, 20.06.2019

Frode Eidsvåg og Trude Motrøen Øhlén

- oppmenn i Trøndelag